

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 11. De mutuo in ordine ad vsuram,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

non erat percepturus. Est enim communis Doctorum sententia, ut etiam tradit. Petrus à Nauarr. loco citato num. 264. quod usura committatur, siue pecuniam, siue valorem quemcumq; pecunia æstimabilem accipiendo causa mutui: nec ab eo peccato excusetur, qui in mutuo, rem pretij maioris, quam dedit, exigit ex obligatione. Secus vero, si ex amicitia tantum, ut in sequen. cap. exponetur. Hæc ita docent Med. in Cod. De rebus restit. quest. 38. §. Est itaque. Angelus usura 1. §. 36. Sylu. eodem verbo, quest. 14. Couar. lib. 2. variarum reiol. cap. 3. num. 6. sub finem: ad quos Petrus à Nauar. in præced. n. 262. præter Palud. & Scotum, adiungit Nauarrum, tanquam libimet contrarium in eod. cap. 17. num. 29. subscribentem sententiæ Angeli.

SEPTIMUM DVBIUM EST. An frumentum, vinum, &c. quando carius est, licite possim æstimatum pretio corrente, mutare Caio, reddendum iuxta idem pretium? Ad quod respondendum est affirmatiue ex Syluestro in sequenti quest. 16. imo ex omnium mente ad Cap. In ciuitate, De vltis, prout habet Nauar. in sequenti num. 225. Et ratio est, quia tunc est venditio frumenti, vini, &c. pro pretio corrente: facta gratia mutuario, ut possit solutionem differre. Aduerte vero, quod et si liceat contra factu venditionis, frumentum, vinum, &c. cum timetur minus valiturum, dare alteri soluendum iuxta pretium præsens; nõ licere tamen contractu mutui, qui vltarius est, quando res aliqua traditur cum obligatione restituendi aliam maioris pretij, siue sit similis in substantia, & quantitate, siue nõ: quod bene notat Petrus à Nauar. in præcedenti n. 258.

OCTAVVM DVBIUM EST. An liceat frumentum, oleum, aut aliud eiusmodi vetus, mutare, ut nouum reddatur? Ad quod respondendum est distinctione. Nam qui frumentum, vel oleum, &c. certo, aut probabiliter nouit futurum melius, & maioris pretij, committit usuram taliter mutando; maxime, si mutuario tollens libertatem soluendi quando voluerit, ipsam obliget restituere nouum. Si autem mutuet, ne suum frumentum, vel oleum corumpatur, & tale tanti nunc æstimetur, quanti æstimabitur nouum tempore solutionis, nullam committit usuram. Ita docent Angelus usura 1. §. 74. & Sylu. eodem verbo quest. 17. Nauar. in Enchir. cap. 17. n. 224. Sotus in 6. De iust. & iure quest. 1. art. 2. Ratio autem est, quod in priori casu lucrum accipitur, nõ item in posteriori. Quod enim mutuator in eo vitet damnum corruptionis sui frumenti, id fit sine iniuria mutuarij, qui non compellitur plus reddere quam accipiat, perinde ac si id ipsum factum esset sine iniuria emptoris, cui illud iusto pretio venditum fuerit. Quinimo, ut ibidem addit Nauarrus, non esset usura, si frumentum quod statim venditurus eras mutues exigendo lucrum, quod es percepturus ex venditione; si quidem frumentum nouum verosimiliter minus valiturum est, quam valuit ipsum vetus. Id enim non est plus exigere ratione mutui; sed ratione lucri cessantis, quod licitum est per tradita in præced. lib. 13. cap. 8.

VLTIMVM DVBIUM EST. An si Titius habeat pecuniam, quam timet in futurum minus valituram, eo quod certo, aut probabiliter credat eius æstimatione minuentam lege Principis, aut Comunitatis statuto, an inquam possit licite eam mutare Caio, reddendam in eo pretio quo tunc æstimatur? Ad quod respondendum est, nõ posse, si pecuniam ipsam erat seruaturus vsque ad tempus talis diminutionis; quia usuram committeret faciendolum ex mutuo, seu plus habendo ratione mutui, quam sine eo habuisset. Si vero erat statim eamdem consumpturus antequam pretium minueretur, potest pretium currente tempore mutationis exigere, ratione damni, quod alioqui ex mutatione ipsa sibi emergeret. Nec refert quod seruata non esset tanti valitura. Nam possum mutuate pecuniam æquali pretio reddendam, quantumcumque esset alioqui apud me peritura: sicut possum iusto pretio rem meam vendere, quam certo seio, apud me manentem à latronibus surripiendam. Nam quamuis sperate non liceat lucrum ex mutuo, licet tamen vitare damnum, dummodo sine damno alterius fiat. Ita docent in verbo usura 1. Angelus §. 76. & Sylu. quest. 15. de Tabiena quest. 9.

CAPVT XL

De Mutuo in ordine ad usuram.

SVMMARIVM.

- 189 Mutuus ad conciliandam sibi mutuarij amicitiam, etiam si eam deducat in pactum, non committit usuram.
- 190 Dando mutuum ad consequendum Eccllesiasticum beneficium, committitur simoniam, tum etiam usuram.
- 191 Quatenus usurarium sit mutuum dare exigendo supra sortem aliquid alius debitum.
- 192 Quando tale quid censetur illicitum, etiam si non sit usurarium.
- 193 Non est usurarium mutuo dare, ad redimendam vexationem iniustam.
- 194 Est autem, dare ad redimendam vexationem iniustam.
- 195 Quod verum est, etiam quoad penam que non debetur ante iudicis condemnationem.
- 196 De dubio, an usura committatur, cum quis alicui mutuat cum pacto, ut sibi remittet: cuius pars affirmans est tenenda.
- 197 Quæ ratione possit nihilominus teneri pars negans.
- 198 Non esse illicitum dare mutuo pecuniam, adiecto pacto, ut mutuarius alium contractum statim celebret.
- 199 In quo tamen cauendum est, ne mutuarius damnificetur, ac ne scandalum generetur.
- 200 Usurarium est mutuum, quod datur adiecto pacto, ut mutuarius teneatur venire ad molendum in mutuarij molendino, &c.
- 201 Taliter mutuus, quatenus teneatur ad restitutionem.
- 202 Usura committitur dando mutuo Principi, adiecto pacto, quod concedet ei officium aliquod temporale.
- 203 Quatenus teneatur mutuus dimittere officium tali modo acceptum.
- 204 Usurarium est mutuate sub pignore cum pacto, quod fructus ex illis percepti, interim dum solutio non fit, cedant in commolum mutuantis.
- 205 Obligatio ad restitutionem inde sequens.
- 206 Explicatio dubij, an qui dicuntur montes pietatis, sint liberi ab omni usura.
- 207 Sententia dicentium esse liberos, est tenenda, & cur.
- 208 Solutio rationum in contrarium, cum aliquot additionibus.
- 209 Duo dubia de cumulo qui in subsidium pauperum ex contributionibus ciuium constituitur.
- 210 Quatenus usurarium sit, vel non sit contractus ille quo Principi, aut Reip. mutuo datur ea lege, ut aliquid ex illius redditibus accipiatur quotannis.
- 211 Quando usurarium sit, aut non sit contractus assicuratiõis à mutuario celebratus cum mutuo, &c.
- 212 Quomodo intelligendum sit Cap. Naviganti, De usuris.

VSURA peccatum in mutuo tantum per se contingere, & in cæteris contractibus non nisi ratione mutui, satis constat ex præcedenti lib. 23. cap. 4. & aliquot sequentibus. Vnde etiam sufficienter intelligitur generalis ratio iudicandi, quando in eodem illa contingat: sed quia descendendo ad particularia, tale quid peculiarem habet difficultatem in nonnullis casibus, non est abs re hic ei occurrere aliquot dubiorum explicatione.

DVBIVM IGVTVR PRIMVM EST. An si quis alteri ad hoc mutuet, ut sibi sit amicus, mutuum sit usurarium? Ad quod respondendum est negatiue: quoniam amicitia non est pecunia æstimabilis, quæ ita admodum esse requireretur ad rationem usura, iuxta ea que circa illius definitionem dicta sunt in memorato cap. 4. Atque Doctores communiter ita tenent, & satis expresse indicauit D. Thom. 2. 2. q. 78. art. 2. Neque refert quod (ut in comment. De usuris, n. 6. & in Enchir. cap. 17. n. 207. Nauar. habet) omnis vir probus bonorū amicitiam plus, quam aliquam pecuniæ quantitatem æstimaret, imo illam pretio emeret. Sciendum enim est, non ideo negari amicitiam pecunia æstimabilem esse, quod non sit pretiosior quam pecunia; sed quod si apte statuta, nec vendatur, nec ematur, consistatque in voluntate, que non cogitur, sed libero iuto a bitrio, prout libuerit, affectum eiusmodi elicit, aut cohibet.

Procedit vero allata responsio, quantumcunque amicitia ipsa deducatur in pactum. Cum enim ea non sit pecunia æstimabilis, prout ad vsuram requiritur, quod ipsa in pactum deducatur, nihil facit ad rationem vsuræ. Hinc Couar. in lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 2. *versus finem*, expresse asserit, quod si quis in mutuo amicitiam alterius paciscatur, non committat vsuram: quod etiam docet Sotus lib. 6. De iust. & iure quest. 1. art. 2. *sub finem* 1. pag. addens ne quidem tunc committi vsuram, dum deducitur in pactum, vt à mutuario externa amicitia signa inter amicos cõsuetæ, mutuanti exhibeantur: nisi forte ex tali pacto mutuario incumberet alia obligatio, quam quæ est honestatis, & gratitudinis: vt, ex eod. auctore in sequen. pag. 2. cum impudicus iuuenis cum puella propter mutuum ei factum, paciscitur de amicitia in obsequium turpe, quia petens id quod est onus pecunia æstimabile, mutuum reddit vsurarium.

190.

DVBIVM SECVNDVM EST. Vtrum sit vsura mutuo dare cum pacto, vt mihi, vel alteri beneficium Ecclesiasticum conferatur? De qua re diuersas sententias refert Petrus à Nauar. lib. 3. de restit. cap. 2. à num. 267. Omisssa autem subtili consideratione quam ille instituit, paucis respondendum est cum Nauar. in comment. de vsuris num. 17. tunc & simoniam, & vsuram committi; siue, vt ille ait, simoniam vsuram, aut vsuram simoniam: adeoque esse duplex peccatum; aut vnum cum circumstantia necessario confitenda. Etenim simonia cõmittitur in eo, quod temporale obsequium, principali intentione impendatur ad obtinendum spirituale. Nam, vt argumentatur Petr. à Nauar. in sequen. num. 275. licet mutuum non sit æstimabile pecunia; est tamen contractus temporalis, temporalia adferens emolumenta. Non solum autem simonia est dare, vel accipere spirituale pro temporalibus, sed etiam pro quacumque re, aut emolumento temporali, cum fiat iniuria rebus spiritualibus, eas cuiusque temporali æquando vel subiuciendo. Obiicies, amicitiam, propter quam licet sperare beneficium, esse quid temporale: responderetur, amicitiam quidem esse quid temporale, sed non posse deduci in pactum, ex iustitia obligas ad exhibitionem; quoniam amicitia talis est, quæ gratis exhiberi debeat. Gratis vero exhibendo obsequium, etiam temporale, quatumuis inde spirituale secundario intendatur, non committitur simonia, vt patet de eo qui Episcopo ministrat, principali intentione obtinendi illius amicitiam, & huius occasione aliquod beneficium. Eum enim à simonia excusari patet per tradita libro 23. num. 139.

Committi pariter vsuram in proposito casu, Nauar. loco cit. probat: quia ad committendam vsuram sufficit, vt accipiatur, vel speretur principaliter lucrum rei suapte natura æstimabilis pecunia: quales sunt non modo mere temporales, sed etiam mixtæ ex temporalibus & spiritualibus, vt patet de vestibus benedictis, calicibus consecratis, adeoque de Ecclesiastico beneficio, seu spiritali iure percipiendi aliquos prouentus, seu fructus temporales. Ita vt dubium non sit, quin tales fructus accipere ratione mutui, sit ex mutuo lucrum facere, atque committere vsuram. Id etiam Medina fatetur in Cod. De acquisitis per vsuram, quest. 4. vers. inde etiam sequitur.

191.

TERTIVM DVBIVM EST. Vtrum sit vsura, exigere ex mutuo vltra sortem illud quod sibi alias debetur? Respondendum est, non esse vsuram ex communi, vt habet Couar. lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 2. sententia. Et aperte probatur ex eo, quod tunc non intendatur proprie lucrum ex mutuo; quod ad vsuram requiritur, per tradita in præced. lib. 23. num. 44. Non enim censetur is lucrari proprie, qui nihil accipit, nisi quod iam sumerat.

Difficultas est autem, quo pacto oporteat mutuanti debitum esse illud, quod sibi ex mutuo vltra sortem dari ipse paciscitur. Ad cuius explicationem dicendum est primo, non esse satis, vt lege tantummodo charitatis sit debitum: sicut est, cum ægiotus Medico mutuat, vt ex pacto medeatur ipsi, quando non est alius qui id velit, aut possit facere; aut cum tibi do mutuo, vt defendas me ab iniuria, quando non est alius qui possit, vel velit me defendere. In eo casu enim vsuram cõmitti, ex eo probatur, quod mu-

tuans tunc in mutuatatio requirat obligationem iustitiæ, quam non habebat, eamque pretio æstimabilem, vt patet: quandoquidem in Rep. stipendium assignatur iis, qui ex officio talem obligationem suscipiunt. Locum autem illud habet, non solum si mutuans curationem, aut defensionem velit sibi gratis impendi (prout Medina habet in Cod. De acquisitis per vsuram, quest. 1. vers. Responderetur) sed etiam si iustum laboris stipendium dare velit; quia obligatio ipsa iustitiæ plus valet, quam obligatio charitatis: cum efficiat, vt is qui ita obligatur, teneatur ad damna quæ sua culpa mutuanti, non subueniendo illi, obuenerint: ad quæ non teneretur, si tantum ex charitate subuenire obligaretur.

Dicendum est secundo, quod si quid mutuanti sit lege iustitiæ debitum, siue ratione delicti, vt fuit: siue ratione contractus, vt empionis, possit illud ex pacto pro mutuum intendere: quia inde nihil lucratur; cum tantum accipiat illud, quod est alioqui determinate & personaliter ipsi debitum ex iustitia. Neque tale debitum soluere creditori æstimabile esse pretio, satis patet ex eo, quod licitum non sit pro ea ipsa solutione mercedem recipere, prout loco cit. recte notat Medina. Atque iuxta hæc statuendum est, quod si ius ad aliquid sit alicui post Iudicis tantum sententiam, per quam ei adiudicetur, non licere ratione mutui pacisci de eodem dando ante ipsam Iudicis sententiam: quoniam non esset obtinere illud quod iam tuum sit. Obtinere vero, quod nondum tuum est, censetur pecunia æstimabile.

Si queras, an non solum citra vsuram, sed etiam citra peccatum possit quis ex mutuo recuperare quod sibi debetur ex iustitia? Responderetur distinctione: si enim mutuans nulla alia via potest suum debitum recuperare, nullum in eo committit peccatum, dummodo perid non det scandalum, præcaueatque ne alia ratione id ipsum debitum iterum soluat, siue à debitorè, siue ab ipsius hæredibus, vt recte admonet Nauar. in Comment. de vsuris, nu. 25. quia iniustitia aperta in eo cõmitteretur. Si vero mutuans possit alia via suum recuperare, dicendum est cum Medina in cit. quest. 1. vers. Responso, quod si mutuario explicet se illud incrementum exigere loco debiti prius contracti, dicendo: Mutuabo tibi ea lege, vt ro. quæ alias mihi debes, simul cum capitali soluas, & tunc, etiam si debitum possit alia via recuperare; nec vsura est, quia non querit lucrum ex mutuo, vt iam ante dictum est, nec aliud peccatum, quia res palam agitur sine fraude, & de vtriusque partis libero consensu: si vero id non explicet mutuario, censetur fraudulenta exactio; adeoque pecuniola, si alia via iusta, patenterque possit rem debitam recuperare; etiam si eam taliter recuperatam possit retinere tanquam suam, dummodo vitet in eo scandalum, & tertij læsionem.

QUARTVM DVBIVM EST. An possit quis sine vsura ex mutuo intendere, se à vexatione redimere, vt, exempli gratia, dum alter ei, aut hæredibus ipsius iniuratus, mutuando eximit se à multis sumptibus, quos debet ad suam tutelam facere? Responso est autem ex Soto lib. 6. de iust. & iure quest. 1. art. 2. pag. 2. & Medina Cod. De reb. acquisitis per vsuram quest. 1. vers. Lucrum autem, Caiet. in verbo vsura cap. 2. casu 3. & ex aliis quos commemorat & sequitur Petrus à Nauar. lib. 3. de restit. cap. 2. num. 381. si vexatio fuerit iniusta; siue infligatur auctoritate priuata, siue publica (vt quando quis calumniose accusatus est) licere ex mutuo redemptionem vexationis intendere: quoniam mutuans non dicitur tunc aliquid lucrari, sed potius evitare damnum, quod timet sibi euenturum; neque enim lucrationem habet, si ea quæ alioqui expendissent, mihi maneant: cum id non sit acquirere, sed tantummodo retinere mea, ad quorum iacturam faciendam iniuste compellendus eram. Accedit quod si ad recuperandam suam quis possit mutuari, prout paulo ante habitum est; non videatur esse ratio cur non item possit mutuari ad conferuandum suum, quod per iniustam vexationem alioqui amissurus est. Et certe si proredimenda vexatione iniusta, conferre Ecclesiasticum beneficium simonia nõ est, iuxta tradita in memorato lib. 23. cap. 11. quest. 3. dub. 3. nec vsura erit ea de causa mutuo dare.

Si autem vexatio fuerit iusta, is committet vsuram, qui

qui redemptionem illius intendit ex mutuo, vt si mutuet alteri, vt eximatur solutione gabelle, quae illi iuste imposita est. Namque talis redemptio est aestimabilis pecunia, neque ipsi mutuanti alias debita. Quo fit, vt ipse illam exigens ratione mutui, vsuram committat, exigendo nimium luctum ex mutuo. Quocirca certum non est illud Syluestri in verbo vsura i. quaest. 11. quod si quis alium iniuria affecerit, possit ex mutuo intendere, vt ei iniuria affectus parcat. In contrarium enim est, quod vexatorem quam timet, in tali casu non sit iniustus. Illud vero quod Sorus vult in cit. art. 2. licitum esse per mutuum, remissionem illatae iniuriae intendere, sãtem antequam fiat condemnatio ad multam pecuniariam: quia licet illata iniuria æstimari possit pretio; tamen iure amicitiae solet ex natura sua condonari: ita vt pactum factum de tali condonatione, non videatur aliud esse, quam amicitiae fœdus. Illud, inquam, neque certum est, quandoquidem fundamentum quo nititur, debile videtur. Cum non sequatur, vt si aliquid solet per beneuolentiam condonari, vsura non committatur illud (si quidem sit pecunia aestimabile) acquirendo principaliter, non ex beneuolentia, sed ex mutuo. Itaque, vt repudiata ea ipsa Sorus doctrina Petr. à Nauarr. in cit. cap. 2. nu. 385. ait: Licitum quidem est mutuarè, vt illata iniuria remittatur, si id petatur atque concedatur ex quadam vrbantate, & significatione generosi animi, libere omnino condonantis, prout in vsu est inter nobiles, qui iudicant degeneris animi esse pro accepta iniuria pretium accipere: non autem licitum, sed vsurarium esse tale quid petere, atque concedere tanquam civile debitum, seu ex civili obligatione, non autem ex vrbantate sponte profectum.

195. Porro quod Nauarr. in Enchir. cap. 17. nu. 237. existimat non committi vsuram, si pactum fiat de remissione iniuriae quoad penam, quam mutuatarius potest iuste exigere in iudicio: propterea admittendum non videtur, quod talis penae remissio aestimabilis sit pecunia; prout patet ex eo, quod licet alioqui mutuare cum pacto, vt vltra fortem mutuatarius transferat ius, quod habet ad petendum penam sibi ex iniuria accepta debitam. Quod nemo conceder, cum id aperte sit pecunia aestimabile, & luctum virtuale: vt bene declarat Med. in citato vers. Luctum autem. Quia, inquit, si quis iuste persequitur me, siue in iudicio, siue alias: in qua persequutione ego eram aliquod damnum passurus, siue in corpore, siue in fama, siue in pecuniariis bonis, illeque ab eadem persequutione volens, ad meam instantiam cessat, tunc dicor lucrari virtualiter, quantum eram, ipso me persequente, de meis bonis amissurus. Ac proinde, addit ille, si mutans ego intendo me à damno illo liberare, quod alioqui iuste passurus eram: quia intendo luctum virtuale (liberationem scilicet, quae non est mihi alias debita) eiusmodi mutatio est vsuraria. Cui doctrinae alii adhuc citatis subscribit Molina de iust. & iure tract. 2. disput. 307. sub finem. Non est tamen negandum, quin ex mutuo possit intèdi, vt mutuatarij odium ac rancor cesset, sicut & potest (iuxta antedicta in explicatione primi dubij) intèdi amicitia, & cum ea, secundam in intentione, ex Sorus loco cit. vt plena quoad omnia remissio postea habeatur: non quidem ex vi mutui per obligationem civilem: sed ex ipsa amicitia, per liberalem condonationem.

196. QUINTVM DVBIVM EST. An committatur vsura quando quis mutuat alicui cum pacto, vt sibi in simili necessitate remutuet, vel aliquem alium iustum contractum cum ipso inear: vt v.g. vendat domum, vel locet suas operas iusto pretio accepto? Cuius dubij tractatio spectat eo, vt intelligatur, quod cum mutuator possit absque peccato petere à mutuatario, vt sibi remutuet ex ea obligatione, qua iure gratitudinis, ex honestate tenetur benefacere benefactori. An vsura committatur, si ratione mutui obligatio ea in pactum deducatur; ita vt ex vrbana fiat civilis, tollens libertatem contraveniendi, quam obligatio vrbantatis relinquit; cum nemo cogatur ad id quod ex vrbantate tantum & honestate debet; sicut quis cogitur ad id quod debet ex pacto: De ea autem re in vtramque partem diuersos authores referunt Petrus à Nauarr. lib. 3. de rest. cap.

2. nu. 234. & 235. & Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. disput. 308. sub initium.

Pars autem affirmans tenenda videtur cum D. Thomma 2. 2. q. 78. art. 2. ad 4. vt communiter Doctores tenent eisdem annotant: nimirum, si celebretur contractus mutui, & ex causa, viq; illius extorqueatur obligatio, remutuandi; aut colendi agrù; ita vt remutuatio, aut locatio operatum iustici sit effectus dependens ex mutuo, vsuram committi. Probat, quia tunc ratione mutui exigitur à mutuatario obligatio, qua priuatur libertate quã habet alioqui suum sibi retinendi, vel in alios vsus conuertendi, vel suas operas locandi alteri; quod quidem est onus aestimabile pecunia; vt argumento sunt stipendia in Reipub. constituta iis qui omnibus petentibus mutuant ex officio. Namque stipendia assignantur maiora iis qui adstringunt se ad tale obsequium ex obligatione prestandum, quã si relinquuntur in libertate illud præstandi vel omittendi quãdocumque libuerit; ratioque est, quod talis obligatio sit onus habens incommodatam pretio aestimabilem: peritus ac haberet onus, quod velles me subire vendendo tibi domum meam cum mea incommodatam: ratione cuius vsu accipi posse in pretium eiusdem domus, quam alioqui ea aestimetur, nemo negat. Hãc doctrinam de stipendio mutuantis ex officio, traditam à Sorus in lib. 6. de iust. & iure, q. 1. art. 2. in solutione primi argumenti, commendat Molina loco citato, vers. Ex decisione.

Pars autè negans propositi dubij teneri potest secundum ea quae post Gabrielem in 4. in dist. 15. q. 11. art. 3. dub. 1. habet Petrus à Nauarr. in cit. cap. 2. nu. 235. & aliquot sequenti. nempe, si non inear proprie contractus mutui, sed potius venditionis, aut locationis; ita vt id quod in alium cum prædicta obligatione transfertur, rationem habeat, non mutui, sed potius pretij rei venditae, aut mercedis operae locatae anticipata solutione: prout contingere potest cum quis operam coloni indigens dicit ei: Nolo tibi mutuarè; sed cõducere operas tuas, quibus ego ad praesens, vel ad tale tempus, quã vt pretium tibi statim persoluam, si mihi eas locare velis. Quo casu si iustum pretium ei persoluam, nõ committam vsuram, cum non dem mutuo: sed iusto pretio paciscar contractu conductionis, fauorabili quidem mihi, occasione meae indigentiae: sed sine alterius læsione.

Rationem autem diuidendi, interueniente mutuum, an venditionis, aut locationis contractus; idem à Nauarr. in num. 238. aperit optimam, nimirum si data sit pecunia reuocabiliter, seu ita vt dans possit eam repetere, consentendum est vere mutuum esse; quandoquidem constat ex omnium sententia, mutuum esse donationem reuocabilem. Si vero data sit irrevocabiliter; seu ita vt dans non possit sic datam repetere, manifestum iudicium est, eam non esse receptam virtute mutui, sed venditionis aut locationis iustae anticipata solutione. Et ideo vi cuiusmodi contractus non potest repeti datum, vt nec potest vi cuiusque alterius venditionis factae anticipata solutione: sed exigi illud de quo transfactum est, vel illius compensationem.

Addit autem, contra Sorus loco cit. & Medinam in Cod. De acquisitijs per vsuram, quaest. 4. vers. Supposito ergo; idem Petrus à Nauarr. in num. 242. & aliquot sequenti. nu. non esse illicitum dare mutuo pecuniam adiecto pacto, vt mutuatarius alium contractum statim celebret; vt si pecuniatim mutuem, vt statim vendas equum tuum iusto pretio, vel mihi mutues triticum, vel aliud quo nunc indigeo. Ratio est, quia nullam causã mutui extorquet obligationem pretio aestimabilem, cum mutuatarius in se non maneat ad aliquid in posterum obligatus. Neque est quod dicas mutuatarium per talem obligationem perdere libertatem vendendi, vel mutuandi in posterum: quia ex quo per illam in praesens tantummodo, non in futurum est quis subiectus, nullum cõterit inde subire onus pretio aestimabile. Alioqui enim si absque mutuo accederem ad emendum ab eo, quantumcumque voluntarie venderet rogatus à me, posset vltra iustum rei pretium accipere aliquid pro obligatione per quam se similiter priuat prædicta libertate. Quod quidem dici non posse patet, cum alioqui similiter dici deberet, me quando mutuo do, posse aliquid exigere pro actu quo me priuo libertate mutuandi alteri rem meam,

quod

197.

198.

quod absurdum est; illudque approbare, est viam munire ad approbationem vsurae.

Accedit quod durum sit de vsura damnare hunc, aut similes contractus satis vsuratos, Do tibi mutuo 100. aureos, vel 100. amphoras vini, vt mihi vicissim mutues 100. modios tritici, vel vedas iusto pretio 100. cados olei, praefertim cum, vt dictum est, talis obligatio imposta mutuatario (vtpote qua est ad breuissimum tempus) nihil, aut parum onerosa censetur, neque pretio aestimabilis. Adeo vt antedicta intelligi debeant de ea, qua ad tempus futurum pertinet, vt satis aperte indicat D. Thom. 2.2. quae. 78. art. 2. ad 4. inquit: Licet simul mutuanti vinum, aliquid aliud mutuum recipere, non autem licet, eum obligare ad mutuum in posterum faciendum. Quae verba, quod Sotus dicit intelligenda esse de mutuo gratis, non autem ex obligatione statim facta; Petrus à Nauarr. in nu. 2.42. bene reicit, quia mutuum quod gratis fiet in posterum, non est illicitum. Neque ratio fuit cur D. Thomas damnaret solummodo mutuum factum sub obligatione remutuandi in futurum, si perinde illicitum existimauit factum simul statimve sub obligatione remutuandi, aut ineundi alium contractum.

199.

Recte vero idem author num. 2.46. admonet esse obseruandum, ne mutuatarius in contractu statim faciendo damnificetur, vt si ratioe mutui cogatur emere illud quod non indiget: vt remem inuilem, vel aliud eiusmodi onus subire; quale est emendi a te agrum sterilem, vel iura aut census parum viles, aut quorum fructus recuperare difficile sit, parumque securum, &c. Tunc enim est vsura aperta, inducens obligationem resarciendi damnū quod mutuatarius subire cogitur ex mutuo, vt idem author docet in sequent. num. 404. Et ratio est, quia damnificatio censetur virtualis quaedam alieni acceptio: quae cum est iniusta, vt in eo casu, inducit obligationem ad restitutionem. Quae obligatio, vt idem addit, habet etiam locum quando onus mutuatario impositum fuerit, etiamsi non lucrosum mutuant; quale est, remutuandi, aut vendendi, aut locandi iusto pretio: Etenim sicut damnificatio, ita & impositio oneris, est quaedam alieni acceptio: vnde si iniusta sit, inducit obligationem, tum relaxandi id ipsum onus, tum soluendi pretium quo erat aestimabile: prout in explicatione sequentis dubij dicitur.

Admonet etiam recte idem in eodem cap. 2. num. 272. illud quod dictum est, in mutuo non committi vsuram, imponendo obligationem ineundi statim alium cōtractum, posse quidem in speculatione locum habere, quantumcumque res non tradatur statim, vt si quis mutuet mihi cum pacto, quod simul ei vendam iusto pretio triticum, quod non sum ei statim traditurus. Obligatio enim qua obstringo me ei triticum traditurum in posterum, non oritur ex mutuo, sed ex venditione, ex qua, in me gratiam ille vult expectare traditionem rei à se empta, adeo vt non ab ipso, vel à mutuo ipsius maneam obligatus, sed à me ipso, qui volui traditionem rei differri. Nihilominus tamen in praxi, propter turpis lucri, & faenoris speciem, quam tale quid praese fert, primoque aspectu videtur habere, sequendum esse contrarium.

200.

SEXTVM DVBIVM EST. An vsura sit, mutuae alicui, adiecto pacto, quo teneatur venire ad molendum in tuo molendino, vel ad emendum in tua officina, vel ad frequentandum tuam scholam? Ad quod cum Caiet. in verbo vsura exterior, casu 8. Syluestro eodem verbo 1. quae. 7. Tabiena eodem item verbo num. 3. Soto in 6. de iust. & iure quae. 1. art. 2. pag. 2. sub finem. Nauarr. in Enchir. cap. 17. nu. 220. respondendum est affirmatiue, hoc est, vsuram in eo committi. Ratio est, quia eiusmodi pactum est onerosum, cum per illud mutuatarius subeat obligationem priuantem ipsum libertate ea, qua poterat adire quod veller molendinum, aut quam veller officinam. Quae sane obligatio aestimabilis est pecunia, & vendibilis: perinde atque est ea, quae colono imponitur, quando mutuo ei datur sub pacto, quod iusto pretio accepto coler agrum mutuatoris: in quo vsuram committi patet ex explicatione praecedentis dubij.

201.

Aduerte vero in casibus in quibus vsura committitur imponendo mutuatario obligationem aliquam ciuilem,

mutuantem teneri, & eam ipsam relaxare in posterum, omninoque remittere, & mutuatario ad arbitrium viri boni restituere quantum eadem valuit per totum tempus, quo ipsa praecessit: prout Caietanus & Nauarrus habent locis citatis. Couar. item lib. 3. var. resol. cap. 2. nu. 5. vers. Quantum vero. Id autem procedit, prout Nauarr. addit, etiamsi mutuatarius nihil inde perdat, neque mutuator aliud commodum acquirat, quā quod mutuatarius debeat ad molendum ipsius iure, aut in officina ipsius emere. Potro in computando valore dictae obligationis, animaduertendum est; quod si mutuatarius ex ea priuatus fuerit libertate accedendi ad alios à quibus vilius emere, aut quibus maioris pretio operas suas locare potuisset, inde & ex aliis similibus circumstantiis quantitate restitutionis augeri: sicut & ex eis augetur grauamen oneris impositi ob mutuum.

Lucrum autem illud quod mutuator reportat ex eo, quod mutuatarius veniat ad molendum suum, vel ad suam officinam, non tenetur restituere, quando iustum fuerit, nec excedens mercedem pro molitione constitutam, neque pretium pro mercibus emendis determinatum: ita vt mutuatarius non grauetur in alio plus careret, quam in obligatione qua adimitur ei libertas eundi alio ad molendum, vel emendum; ita locis cit. Caiet. & Medina docent. Ratioque est, quia in nullo ea ex parte laeditur, aut grauaatur proximus; ideoque non committitur iniustitia, quae fundet obligationem ad restitutionem. Neque refert quod mercatores ad se emptores venite, tanquam faciant, vt stipendium dent proxenetis, qui eos quaerunt, & ad se adducunt. Id enim fit, quia plus ipsi lucrantur, quando pluribus iusto etiam pretio vendunt: neque emptoribus ipsis in eo nocet, damnunquae inferunt, si, vt supponimus, iusto pretio illis vendant. Id quod annotans Petrus à Nauarr. in cit. cap. 2. num. 269. attingit bonam rationem, qua docetur praedictum lucrum non esse vsurarium: quia nimirum quoties nec in pecunia, nec in aliare pretio aestimabili, proximus grauaatur occasione mutui, etiamsi mutuator lucrum reportet, non debet censeri commissa vsura, quae essentialiter est laesio proximi, & iniustitia contra septimum praeceptum Decalogi, ex dictis in praeced. lib. 23. cap. 5.

SEPTIMVM DVBIVM EST. An sit vsura, mutuae alicui Principi cum pacto, vt concedat tibi officium Praetoris, vel alium temporale? Ad quod communiter post D. Thom. in opusc. 21. quae. 5. respondetur affirmatiue; quia talis concessio de se est pretio aestimabilis, cum illud quod conceditur, possit pecunia vendi, nec gratis dari, vtiple D. Thom. in ead. quae. definit, addens tamen tale quid non expedire. Procedit autē istud documentum, quantumcumque stipendium tali officio annexum non excedat pretium laboris subeundi in eo gerendo, vt contra Adrianum cum Med. in Cod. De acquisitione per vsuram, quae. 4. vers. Unde sequitur, annotat Petrus à Nauarr. lib. 3. de res. cap. 2. num. 273. quoniam ea quoque ratione tale officium est pretio aestimabile: vtpote temporale, quo tanquam iusta mercede possunt suscipi labores compensari. Quod cum ita sit, manifestum est vsuram maiori ratione committi in his casibus. Primus, si quis mutuet Principi vel Commentati cum pacto, vt tribuatur, vel gabellas non soluat; siue in perpetuum, siue durante mutuo. Secundo, si mutuet vt concedatur sibi aliqua prerogatiua, aut ius ad aliquid. Tertio, si mutuet tibi, vt pro me depreceris Papam, vel Episcopum, vel Regem, vel alium, ad fauorem aliquem temporalem obtinendum. In quibus praeter vsuram potest etiam simonia, aut aliud peccatum committi, quod erit ex circumstantiis iudicandum.

Si quaeras, an mutans teneatur officium dicto modo acceptum dimittere: ita vt liberum sit mutuatario, illud alteri conferre? Ad quod Petrus à Nauarr. in sequent. nu. 409. respondet distinctione: nempe si tale officium possit soluique lege vel consuetudine vendi, restituendum esse pretium quod valet: quia mutans lucratur illud iniuste ex mutuo, cum damno mutuatorij, qui pro eodem officio possit idipsum pretium accipere. Si vero gratis erat conferendum, non videri obligationem esse restituendi; siue

offi-

officium ipsum, siue fructus ex eo perceptos, etiam si excederent operas & labores, quando mutuum & collatio officij simul sunt. Ratio reddi potest, quia siue nulla usura est, nec iniustitia mutuari cum pacto, vt res alia mutuo detur, vel commodetur, vel iusto pretio vendatur, dummodo id fiat statim, nullaque relicta obligatione in posterum, ita nec officij vel alterius rei temporalis collatio facienda gratis, censeri debet usuraria, vel iniusta, si quis mutuet ea lege, vt statim ea fiat: nulla enim mutuantis iniuria per id irrogatur, nec imponitur obligatio aestimabilis pretio tanquam onerosa: adeo vt nullam iacturam, nec damnum inde sentiat. Obligatio autem ad restitutionem non est, nisi interueniat proximi laesio, contra iustitiam commutariam, ex communi doctrina de restitutione.

104. OCTAVVM DVBIVM EST. An sit usura, mutuari sub pignore, cum pacto quod fructus ex illo percepti, interim dum solutio non fit, cedant in commodum mutuantis? Ad quod respondetur affirmatiue iuxta textum in Cap. 1. & 2. De usuris. Et patet, quia ibi est lucrum ex mutuo vimutui, non autem alicuius alterius contractus annexi. Neque enim ibi emptio est: quia is qui pignus accipit, non acquirit illius dominium: neque est societas, quia nihil in commune confertur a contrahentibus quod lucro, & damno exponatur: sed vt quae contrahentura seorsum sibi lucrum acquirat, vnus ex pecunia mutua, alter ex pignore. Nec denique est locatio, quia dans pignus nullam ex eo mercedem accipit, cum debeat totam pecuniam mutuo acceptam reddere.

105. Quocirca tenetur mutuator praefatos fructus, vel domino pignoris reddere, vel in sortem principalem computare, etiam si dominus ipse non erat alias tales percepturus, vt contra Sorum in 6. de iust. & iure quest. 1. art. 2. sub finem Nauar. probat in Enchir. cap. 17. num. 216. quia id non impedit quominus tales fructus sint producti ex re debitoris. Nec vero fructus tantum pignoris in sortem computandi sunt; sed etiam vsus pignoris, si talis sit qui pretio soleat aestimari, nisi is usurpetur de voluntate domini expressa, vel saltem tacita: qualis censetur, cum res data in pignus, talis est, cuius vsus inter amicos gratis dari solet, vt vsus libri. Non est vero negandum, mutuatorem posse bona fide pacifice de suo damno vitando in oneroso pignore: posseque non computare in sortem expensas quantitati talis oneris congruentes quae domino pignoris sunt imputandae. Ita docet Caiet. in verbo usura sup. 2. Casu 11. consentitque Sorus lib. 6. de iust. & iure quest. 1. art. 6.

106. NONVM DVBIVM EST. An montes qui dicuntur pietatis sint liberi ab omni usura? Ad cuius explicationem praenotandum est; per montem pietatis significari summam aliquam, seu cumulum pecuniarum, aut tititici institutum vt ex eo mutuum detur pauperibus, & quibuscumque indigentibus cum hac triplici lege. Prima est, vt ex pecunia montis (qui est semper quidam certus pecuniarum cumulus) detur mutuo singulis indigentibus vsque ad 10. aureos soluendos infra annum, vel duos annos. Secunda est, vt mutuatarius monti det idonea pignora, quae transacto tempore ad solutionem statuto, statim vendantur si ipse non soluat, vt ex pretio pecunia monti debita solvatur, & reliquum mutuatario restitatur. Tertia est, vt singuli mutuatarij soluant vltra sortem certum lucrum singulis mensibus pro quantitate mutui, ad satisfaciendum stipendij ministrorū montis, & ceteris necessariis expensis pro custodia pignorum, & conseruatione eiusdem montis: nam ad id conducitur domus, emittit arca, conficitur liber in quo singula describantur, nonnullaque alia necessaria sunt. Constituantur vero huiusmodi montes aliquando ex bonis donatis seu relictis ab aliquo Principe, aliove domino diuite; aliquando ab aliqua Communitate ex elemosynis & contributione ciuium, vel ex eiusdem Communitatis bonis, seu ex avario publico.

Quae cum ita sint, de proposito dubio sunt duae sententiae. Prior Caiet. in tract. De monte pietatis, qui sextus habetur in tomo 2. opusculi ipsius, & Soti lib. 6. de iust. & iure, quest. 1. art. 6. usuram contingere in monte pietatis, per tertiam legem ante propositam. Primo, quia usura est si mutuator aliquid a mutuatario accipiat vltra sortem. Secundo, quia

idem facere liceret cuique priuato. Tertio, quia ad eum qui montem ipsum instituit, pertinet satisfacere expensis quae circa illum fiunt, cum mutuator teneatur suam illud officium mutuarij prestare gratis.

107. Posterior sententia est Medinae in Cod. de acquisitiū per vsuram, quest. 10. Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 213. & in comment. De usuris notabili 20. (quibus alligantur Lud. Molina in citato tractatu 2. disput. 325. & Ferdinandus Rebellus in 2. parte De obligationibus iustitiae lib. 8. cap. 13.) monte in praedicto modo constitutum, esse licitum, & ab omni usura liberum. Ratio est, quia lucrum quod mutuatarij in eo solunt, non soluitur ratione mutui, sed propter expensas ipsius montis, atque adeo ratione damni emergentis, salicui enim mons ipse vel omnino, vel saltem ex parte periret, cui damno vt prospiceret ille qui montem ipsum instituit in gratiam pauperum, potuit eis imponere onus contribuendi ad id, quod necessarium esset ad illius conseruationem: praesertim cum ex reg. 57. vris in 6. Qui sentit commodum, sentire debeat onus, sicut & de contra: atque ad eum spectet rei custodia, in cuius commodum custoditur. Adeo vt rationi consentaneum sit, quod pauperes, in quorum vtilitate institutus est mons, faciant eiusmodi expensas necessarias ad illius conseruationem. Adde quod eius generis montes per Paulum II. Sixtum IV. Innocentium III. Isidum II. Alexand. VI. probatos, Concilium Lateran. sub Leone X. confirmet test. 10. per Bullam quam refert Medina in citata quest. 10. Quod si quis respondeat, non omnia illius Concilij decreta esse vlti recepta; occurrendum est, quod etiam talis responsio possit locum habere in centuris, & alijs censis ac decretis iuris tantum humani, ibi editis, non habere tamen in definitione illius questionis, qua quaerebatur, an istiusmodi montes sint liciti, necne: quia questio est fidei, & mortui: a cuius definitione per Ecclesiam facta, non licet recedere: ac proinde nec dicere, eosdem montes esse illicitos. Quapropter caute legendus est Sorus loco cit. aut forte non legendus.

108. Ad illius autem & Caiet. primam rationem respondetur, lucrum illud non solui vt mutui, sed pro stipendijs ministrorum & alijs expensis faciendis ad conseruationem ipsius montis. Ad secundam; cum priuatus destinat pecuniam ad mutuum indigentibus, retinet apud se illius dominium, etiam dum est ad id parata: ideoque non potest aliquid exigere a mutuatarijs pro illius conseruatione: quia cum sit ipse, debet tanquam dominus, illam suis expensis conseruare. Secus autem est in fundatore montis pietatis, qui simpliciter donauit totam pecuniam quam in eo reliquit, a seque abdicauit illius dominium, & ideo non pertinet ad ipsum conseruare eundem montem: sed ad eos quorum est mons ipse, nempe ad mutuatarios, qui vlti habent sumendi ex eo mutuum. Quae responsio eadem est ad tertiam rationem.

Aduerte autem primo, quod quemadmodum mutuatarius qui longiore tempore mutuo accepta retinet, plus soluit pro lucro cessante, eo quod plus lucri cesset: ita etiam aequitatem postulare, vt is qui pluribus mensibus detinet pecunias montis pietatis, plus contribuat ad expensas, in quantum est impedimento ne mensibus illis eas accipiant alij, qui contribuere ad satisfaciendum expensis. Aduerte 2. cum in satisfactione pro talibus expensis nequeat omnino aequitas attingi, satis esse statuere leges rationabiles, secundum quas, quantum rei natura patitur, aequalitas seruetur. De quibus legibus non est quod mutuatarij conqueantur, cum nemo ad eas subiret onus (sicut nec ad talem contractum incundum) cogatur: ac quae per illas ordinantur, eo spectent, vt indigentes a longe maioribus grauaminibus liberentur. Aduerte 3. cum Medina loco cit. usuram committi, si in dictis montibus lex apponatur, vt vltra sortem & taxam pro expensis, mutuatarij dent aliquid aliud pro montis augmento: quia id lucrum acciperetur ex vi mutui.

109. DECIMUM DVBIVM EST. An sit usura, si ciues contribuant, vt ex contributionibus fiat magnus quidam numerus pecuniarum, ex quo singulis indigentibus detur mutuo, & mutuatarij teneantur contribuentibus soluere

quinque pro 100. ratione lucri cessantis, vel damni emergentis? Ad quod respondetur, talem mutuandi modum generaliter illicitum esse, & usurarium; quia non omnibus civibus qui contribuunt, lucrum cessat, cum non omnes eas pecunias, quas contributorum, habuerint negotiationi expositas. Quamquam tamen ratione illorum quibus reuera lucrum cessat, aut damnum emergit, excusatio potest esse ab usura.

VNDECIMUM DVBIUM EST. An sit usura, si in subsidium indigentium ciuitas constituat censum quinque pro centum super bonis suis, & cogat ciues singulos certam portionem eiusdem census emere, ut inde fiat pecuniarum cumulus, ex quo accipientes mutuo, supra sortem & taxam, pro expensis ad illius conseruationem necessariis, soluant quinque pro 100. in censum quem ciues emunt? Ad quod respondetur, non esse usuram. Nam ex parte ciuium contribuentium non est mutuum, sed emptio census facta iusto pretio. Nec ex parte mutuatiorum iniustitia committitur qua gratentur: cum in commodum ipsorum institutus sit talis contractus: eisque relinquatur liberum uti beneficio illius, vel non uti, perinde ac in monte pietatis, de quo praecedenti dub. 9.

210. DVODECIMVM DVBIUM EST. An usura committatur, cum Princeps, vel Respub. egens pecunia, cogit ciues ad mutuandum sibi ea lege, ut donec acceptam pecuniam restituerit, soluat eis quotannis 5. vel 6. pro 100. vel concedat ius accipiendi certos redditus annuos, quos habet ex vectigalibus, aut gabellis, aut aliis impositionibus, siue antiquis, siue nouis, aut etiam ex iuribus principalibus: hocque cum conditione, quod ipsi ciues datam pecuniam repetere non poterunt, etsi liberum ipsis erit redditus ob datam accipiendos, transferre in haeredes, aut alteri resignare, vel vendere eadem lege: nimirum ut non possint pecuniam ipsam datam repetere: Princeps autem, vel Respub. possit cum voluerit pecunias acceptas restituere, & se ab illo onere redimere? Respondetur, id posse sine usura fieri: quoniam habet rationem quandam census annui. Sicut enim in censu emitur ius percipiendi annuam pensionem ex re alterius: sicutiam illi qui ita Principi, aut Respub. suam pecuniam dant, emunt ius percipiendi fructus, seu proventus ex illius bonis: vixq; in alio differunt, quam ciues cogantur emere tales census.

Ut autem eiusmodi contractus fiat sine usura, aut alia iniustitia, requiritur primo, ut is fundetur in veris Principis, vel ciuitatis iuribus, vel redditibus, siue antiquis, siue nouis; alioqui non esset vera, sed tantum ficta emptio: & per consequens usuraria, habens rationem mutui, ex quo lucrum capiatur. Secundo, requiritur ut ciues pecunias suas non dederint mutuas: nempe ita ut possent eas si vellet, repetere, sed dederint in pretium iustum quo emerent quinque vel sex pro centum: alioqui enim, ut patet, committeretur usura. Idem iudicandum est de ceteris quae ad censum requiruntur, ut non sit usurarius; de quibus inferius suo loco. Tertio, requiritur ut talis contractus non fiat sine graui, & urgente necessitate: cum sine hac nemo cogi debeat ad emendum.

211. DECIMUMTERTIUM DVBIUM EST. Vtrum sit usura, si quis nauiganti mutuet mille aureos cum pacto & obligatione, ut mutuatarius secum faciat contractum assicurationis, per quem teneatur sibi certum quid soluere pro quolibet centenario numero illorum aureorum? Ad quod respondendum est affirmatiue: quia obligatio qua mutuatarius sic adstringitur, est quid pecunia aestimabile, iuxta ea quae supra de obligatione veniendi ad molendum, & aliis id genus, diximus. Vnde fit, ut sine usura imponi nequeat ratione mutui. Id quod expresse docet Caiet. in verbo usura cap. 2. Casu 12. & indubium esse ait Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 283. littera A. tenetque aliquot aliis citatis Couar. in lib. 3. variarum resol. cap. 2. num. 5. Id quod habet locum, etiam si mutuas ita diceret, Do tibi mutuo ea lege, ut si cum aliquo sis iniurus contractum assicurationis huius pecuniae, illum mecum in eas. Nam haec quoque obligatio aestimabilis est pecunia. Nec refert quod mutuas non nisi iustum pretium pro assicuracione accipiat, quia non ideo ipsum in tali casu usurarium dicimus, quod su-

pra iustum pretium aliquid accipiat, sed quod ex mutuo obligationem accipiat pretio aestimabilem.

Ceterum si mutuo sine aliqua obligatione accepto, mutuatarius contractum assicuracionis celebret cum mutuate, non est dubium quin pro periculo quod in se suscipit, possit accipere pretium iustum, seu tanti valoris iudicio prudentis, quanti est obligatio quam in se suscipit, sicut posset quiuis alius. Neque enim ex eo quod fit is qui mutuat, censendus est conditionis peioris esse quam alius. Quocirca nullam committit usuram, ut memorati auctores, alique passim notant: imo nec aliud peccatum in eo committit, si pretium reuera iustum sit, & ablit scandalum. Cum enim rem in tuto constituere, sit pretio aestimabile, is qui periculum illius in se susceperit, potest ob eam causam pretium circa vllam iniustitiam recipere a contrahente secum, dummodo frans aliunde non interueniat. Id quod locum habere, etiam si assicurator nullam operam impensurus sit pro periculo effugiendo, propterea videtur existimandum, quod tunc pretium non accipiat pro eiusmodi opera, sed potius pro assicurando rei euentu dubio. Vbi aduerte obiter, assicuracione supponere rem esse in periculo, vel esse posse: vnde si iam sit securus; ut si nauis scitur peruenisse ad portum, aut contra iam perisse; contractus assicuracionis est nullus, tanquam fraudulenter, & in quo pretium accipitur pro eo quod nullius pretij est, puta pro periculo dubio, quod non datur in illis casibus. Videndus est Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. disp. 507.

Porro dictis ob stare videri potest textus in Cap. Nauiganti, De usuris: sic enim habet; Nauiganti vel cuncti ad nundinas certam mutans pecuniae quantitatem; eo quod in se susceperit periculum receptoris aliquid ultra sortem. Usurarius est censendus. Sed non obstat; quandoquidem possumus cum Nauar. loco cit. illum intelligere, ut perinentem ad forum externum; in quo usura praesumitur in mutuantem, quando aliquid accipit ob mutuum numeratae pecuniae, nisi probet se alia ratione quam mutui accipere. In foro interno autem, si rei veritas sit, quod ob solam securitatem praestitam accipiat, ex usura ab usura, nisi accipiat plus quam pro eadem securitate tertius accipere. Possumus quoque sequi sensum illum comuniter a Theologis approbatum, prout Couar. in cit. num. 5. ver. 2. annotat; ut non sit ibi sermo de omni assicuracione: sed tantum de ea quae sic fit, ut mutuatarius simul cum sorte capitali teneatur tantum mutuantem soluere, quantum pro assicuracione solueret tertio: ut si quis mutuando dicat, mutuo tibi nauigaturo centum; atque loco assicuracionis quam eras alioqui adhibiturus; quinque mihi quae eras illi daturus, solues eo nomine, quod te liberem ab assurectore ponendo: ita nihilominus ut ad capitale soluendum maneat obligatus. Etenim contractus eiusmodi usurarius est ex natura rei: quia mutuas nullam obligationem suscipit, sed fingit se suscipere eo nomine, quod a dando fideiussores liberet mutuatarium, nihilominus manentem illi obligatum ad totum capitale soluendum.

CAPVT XII.

De mutuo in ordine ad causas excusantes ab usura.

SVMMARIVM.

- 213 Cause ob quas licet capere lucrum in mutuo.
 214 Quid significet iur fendi nomine.
 215 Quid sit emphyteusis.
 216 Quatenus feudum & emphyteusis ab usura excusetur lucrum in mutuo.
 217 Definitio fideiussiois cum sua explicatione.
 218 Quatenus fideiussio excuset lucrum in mutuo.
 219 Duo obseruanda de fideiussore.
 220 Qui sunt qui nequeunt fideiubere.
 221 Alia de fideiussore obseruanda.
 222 Solutio dotis dilata, est iusta causa accipiendi lucrum in mutuo, & cur sit.
 223 Corollaria inde deducta.